

O architektoch, architektúre a komore – 2. časť

1.3.2011 o 19:48 | Prečítané 781-krát

Z postavenia architekta v spoločnosti vyplýva aj to, o čom som písal v 1.časti. Naše postavenie je také slabé, že nikoho na stavebných úradoch ani nenapadne, že architektúru by mal robiť architekt! Akosi to nevyplýva z vecí! Na ilustráciu ponúkam ešte dva príklady. Honorárový poriadok a jeho legislatívne zakotvenie a Autorský zákon

Ako všetci vieme náš honorárový poriadok sa v roku 2005 pretransformoval len do akéhosi odporúčania. Zrušenie honorárového poriadku sa zdôvodňuje poukazovaním na „kartelové dohody“ a na to, že „Aj trh architektonických služieb je trhom a preto aj pre architektov musia platiť trhové princípy.“ (Mgr. Ivana Moncolová, Informácie SKA 05/2010, str.15) Pri tom advokáti, znalci, tlmočníci a prekladatelia majú svoje honorárové poriadky dané zákonom. (u advokátov je to vyhláška č. 655/2004 u znalcov, prekladateľov a tlmočníkov je to zákon č.382/2004 a vyhláška č. 491/2004) Advokáti, či prekladatelia nepôsobia snád' na voľnom trhu advokátskych a prekladateľských služieb? U nich nehrozia kartelové dohody? Rád si to nechám vysvetliť ale ak pri tom vysvetľovaní budeme rešpektovať ústavou zaručenú rovnoprávnosť, bude to vysvetľovanie veľmi ťažké. (Ústava SR v ČL. 12 odst.(1) hovorí „Ľudia sú slobodní a rovnoprávni v dôstojnosti i v právach.“)

Dosť trápne pri tom už vyznieva zdôvodnenie, že tieto profesie pracujú aj pre štát a preto musia mať pevne stanovené a záväzné honorárové poriadky.

Architekti a projektanti všeobecne tiež pracujú aj pre štát. Tak prečo ten rozdiel v prístupe? Buď oficiálne honorárové poriadky môžu byť, alebo nie. Buď sú to kartelové dohody alebo nie. Toto je prvý bod diskusie na túto tému. Odpoveď, že pre niekoho áno a pre niekoho nie je neprijateľná!

Samostatnou kapitolou nášho postavenia je Autorský zákon. Ale k tomu sa vo všeobecnej rovine už popísalo dosť a preto sa mu nebudem bližšie venovať. Len drobná poznámka.

Ak Vám niekto zbúra časť stavby a Vy apelujete na porušenie vašich autorských práv, tak Vás budú všetci zneisťovať tým, či vôbec k porušeniu vašich práv prišlo, či ste vôbec autorom stavby, alebo či ide skutočne o architektonické dielo. Všetci, včítane SKA – Vašej stavovskej organizácie !! Ak by ale niekto premaľoval kúsok obrazu - len celkom maličký - každému by bolo hneď jasné, že prišlo k porušeniu autorských práv maliara. To isté platí napríklad pri bronzovej soche ktorú sochár ani nemusí sám odliať, stačí, ak dodá model. Tu je to taktiež jasné. Zasiahnúť do odliatej sochy môže len autor. Prepísať jednu kapitolu v románe by bolo jasným a nespochybniteľným porušením autorských práv, ale či ide o zásah do autorských práv architekta pri zbúraní jedného zo šiestich pavilónov terasovej stavby, Vám budú kompetentní aj nekompetentní veselo spochybňovať, včítane SKA.

Obhajoba záujmov členov komory.

V predchádzajúcich riadkoch som sa v niekoľkých príkladoch zaoberal pozíciou architekta v spoločnosti a v legislatívnom procese. Ale aká je pozícia radového architekta v rámci SKA? Ja to vnímam tak, že radový člen sa stáva zaujímavý len v dvoch prípadoch. A to vtedy, keď sa kontroluje zaplatenie členského a pri voľbách do orgánov komory. Ale to je z hľadiska radového

člena pramály dôvod na to, aby bol členom Komory ak by nemusel.

Podľa môjho názoru by Komora mala v prvom rade hájiť záujmy svojich členov. Ale robí to? Ja si myslím, že nie, minimálne nie dostatočne. Ak by to robila, nebolo by naše postavenie v spoločnosti a naše legislatívne postavenie také aké je. Ale problémy sú aj pri celkom konkrétnych a na prvý pohľad jasných otázkach. Jasných z toho pohľadu koho záujmy má komora hájiť.

Ozaj, koho záujmy má Komora hájiť? Komu má pomáhať? Svojmu členovi, ktorého autorské práva sú porušované, alebo protistrane, ktorá porušuje autorské práva člena Komory? Ak sa vám zdá odpoveď na túto otázku jasná a jednoduchá neunáhlite sa.

Tu je moja skúsenosť:

V septembri 2007 som zistil, že na jednej mojej stavbe nový majiteľ zbúral časť objektu a robí na stavbe rozsiahle stavebné úpravy. Všetko samozrejme bez môjho vedomia a súhlasu. Obrátil som sa preto v prvom rade na nového vlastníka objektu. Ten sa však odmietol so mnou na túto tému vôbec baviť! Následne som sa telefonicky obrátil na riaditeľa úradu SKA, so žiadosťou o radu a pomoc. Jeho odpoveď bola prostá. „Ak chcem, mám si nájsť právnik a obrátiť sa na súd.“ To bolo všetko. Komora vraj pre mňa, ako pre jej člena nemôže nič viac spraviť. Neostávalo mi teda nič iné len si nájsť právnik a svoje autorské práva hájiť súdnou cestou. Spor trval presne 2 roky.

To najlepšie však príde až teraz. Komora, ktorá nemohla pre mňa ako svojho člena nič spraviť reagovala úplne inak v prípade keď sa na ňu obrátil môj odporca, porušovateľ mojich autorských práv. Pre neho sa už mohla týmto prípadom zaoberať!

Autorizačná komisia na svojom zasadnutí 17. septembra 2008 poverila svojho člena aby sa zaoberal „dožiadanou dokumentáciou“. Následne na svojom zasadnutí 6. novembra poverila Dr. Kopšová prípravou odpovede investorovi.

Zrazu sa niečo robiť dalo. Bol na to čas, priestor a aj prostriedky. Len škoda, že sa moja stavovská organizácia tak angažovala na strane môjho odporcu. O tom, že sa niečo deje som sa dozvedel až z Informácií 11/2008 a 12/2008. Autorizačná komisia ani nepovažovala za potrebné ma osloviť, spýtať sa na môj názor, alebo ma aspoň upovedomiť, že sa niečo deje. Ja som predsa len radový člen a ten je zaujímavý, ako som už napísal len v dvoch prípadoch.

(V tejto súvislosti navrhujem v Etickom poriadku SKA zaradiť za čl. č. 7 „Povinnosti architekta ku Komore“ nový článok s názvom „Povinnosti Komory k svojim členom“.)

Keď som zistil, že komora vyvíja v tejto veci aktivitu, obrátil som sa opätovne na orgány SKA, ale teraz už písomne. Požiadal som Komoru o radu. Bol som zvedavý, čo mi Komora odpovie a či mi aspoň pri tejto príležitosti oznámi kroky, ktoré v tejto záležitosti podnikla. Z odpovede JUDr. Huttu, riaditeľa úradu Komory citujem:

„ Na Váš list z Vám dávam do pozornosti § 20 ods. 6 Autorského zákona, podľa ktorého Preto ak práce na úprave objektu uskutočňujú v súlade s týmto ustanovením, tak stavebník môže predmetné stavebné úpravy uskutočňovať.“

„Ak máte iný názor, môžete uplatniť právo na súdnu ochranu, čo je najúčinnější spôsob domáhanie sa svojich práv. Slovenská komora architektov nemá advokátske oprávnenie a preto nemôže vstupovať do konkrétnych konaní.“

Je pozoruhodné, že Komora mohla do tohto sporu aj napriek horeuvedenému predsa len vstúpiť, nie však na strane svojho člena, ale na strane jeho odporcu.

A zarážajúce je aj to, že sa Komora ani z obyčajnej slušnosti neunúvala informovať ma o jej krokoch a stanovisku k tomuto prípadu.

Problém sa mi nakoniec podarilo úspešne vyriešiť – nie však preto, že som členom stavovskej organizácie SKA, ale napriek tomu!!!

Celkovú situáciu v Komore vnímam ako permanentne sa zhoršujúcu. Dnes je to vidno už aj na krokoch, ktoré komora prijíma a na vzťahu jej členov k nej. Tu ponúkam pár skutočností z posledného obdobia:

- Členstva v komore sa vzdal a o vyčiarknutie zo zoznamu autorizovaných architektov požiadal Ing.arch.Akad.arch. Lubomír Titl, zakladajúci člen a prvý podpredseda Slovenskej komory architektov. A nespravil to len tak!
- Komora uvažuje „Zrušiť pracovnú pozíciu právnika.“ (informácie 06/2010, str. 5) Vraj ho nepotrebujeme! A prečo? Nemá náplň na pozíciu právnika? A to ani v situácii keď ešte stále nie je na našej webovej stránke v sekcii „Servis pre architektov“ zverejnená ani jedna vzorová zmluva? Svetia tam len prázdne názvy: Zmluva o vytvorení diela, Zmluva o dielo, Licenčná zmluva, Mandátna zmluva. Nemá ich kto urobiť? Alebo to nevie urobiť? Alebo ktosi rozhodol, že to nie je treba?
- JUDr. Hutta požiadal o odvolanie z funkcie riaditeľa úradu komory.
- JUDr. Hutta informoval na zasadnutí predstavenstva Komory 4. novembra 2010 „o zhoršujúcom sa stave v úrade v oblasti personálnych vzťahov, plnení pracovných úloh a využívania pracovného času, najmä ako následok znižujúcej sa pracovnej vyťaženia“. Situácia vyústila do prepustenia jednej pracovníčky pre jej „nadbytočnosť“. Je pozoruhodné, že pri toľkých problémoch sú pracovníčky úradu Komory „pracovne nevyťažené“!
- Komora sa rozhodla zrušiť svoje zastúpenie v Košiciach. Asi ťažko niekoho presvedčíme, že tento krok súvisí s rozvojom činnosti Komory a naplňaním jej poslania!
- A ostatný krok, redukcia počtu čísiel nášho časopisu. Informácie SKA. Časopis vychádzal 10 x do roka a mával spravidla 28 plnohodnotných strán. Počet strán sa však postupne zredukoval na 15, či 19 a od budúceho roka bude vychádzať už len 6 krát ročne. Prečo? Niet o čom?

Iste by sa dalo toho ešte napísať oveľa viac, ale kto by to čítal?

Blíži sa Valné zhromaždenie a Komoru, zdá sa, opäť zaujíma hlavne rozdelenie funkcií. Mňa však v prvom rade zaujíma diskusia o situácii v Komore. Diskusia o tom, čo chceme robiť, čo chceme zmeniť a čo tým chceme dosiahnuť. To je to, čo ma predovšetkým zaujíma. Vás nie?

Ak sa dohodneme na tom čo chceme zmeniť, ako to chceme zmeniť a čo tým chceme dosiahnuť, tak mi je už potom takmer úplne jedno, či to spraví „Jano“, „Jožo“ alebo „Zuza“. Len nech to spraví!

Malo by byť úlohou terajšieho vedenia Komory pripraviť v dostatočnom predstihu pred konaním Valného zhromaždenia diskusiu o problémoch ktoré trápia jej členov. A malo by byť úlohou vedenia

komory následne na valnom zhromaždení vytvoriť priestor a podmienky pre otvorené zavŕšenie tejto diskusie. Iste si všetci pamätáte, že v programe ostatného Valného zhromaždenia nebola všeobecná diskusia vôbec zahrnutá!

Týmto oficiálne vyzývam vedenie Komory, aby pri príprave blížiaceho sa Valného zhromaždenia, zaradilo diskusiu do programu Valného zhromaždenia a aby tento bod bol zaradený pred voľbami do orgánov komory!

Vážené kolegyne, vážení kolegovia, ak Vám napriek všetkému na Komore aspoň trochu záleží zapojte sa do tejto diskusie a pomôžte tak riešiť problémy ktoré nás spoločne trápia.

Autor: **Akad.arch.Ing. Igor Mrva**